

De redding van een Torenvalk *Falco tinnunculus*

Rogier Vroon en Bas Gerzon

Het begin

Op 10 september 2001 vond een van ons een Sperwer voor ons huis. Ik wist toen nog helemaal niets van roofvogels af (en ook nog niet of het een Sperwer was). Om er meer over te weten te komen werd een encyclopedie geraadpleegd. Toen we erachter waren dat het een vrouwtje Sperwer was, ging ik naar de politie om een vervoersvergunning aan te vragen (want ik wilde haar wel laten prepareren). Van de politie kreeg ik een paar adressen van preparateurs en liet haar door een preparateur in de Beekse Bergen opzetten. Sinds deze gebeurtenis zijn roofvogels alles voor ons. We willen ze zo veel en zo vaak mogelijk zien en bestuderen, en er alles over te weten zien te komen aan de hand van boeken en tijdschriften. Ook zijn we lid geworden van een aantal verenigingen. Kortom, onze grote passie!

Waar en hoe

We wonen in twee wijken dicht bij elkaar aan de rand van Breda (Bavel en IJpelaar). Toen we nog maar net begonnen, hadden we geen idee waar roofvogels zouden kunnen zitten (we zagen alleen maar Buizerds, Torenvalken en kiekendieven langs de snelweg), maar na verloop van tijd wisten we wel een aantal plekken waar vaak roofvogels waren (en dat was dicht bij huis dan we dachten). We wisten nu waar ze zaten, maar nog niet hoe we ze het beste konden observeren. Rogier had ergens gelezen dat je vogels het best kon bekijken met groene of grijze kleren aan en dat je stil moest zijn met het maken van geluid en beweging. We kwamen er achter wat we nog meer nodig hadden, en daar zorgden we dan ook snel voor. Nu konden we ze goed bekijken en wisten we plekken waar we braakballen konden vinden.

De Torenvalk zelf

Toen het broedseizoen begon, gingen we op zoek naar baltsende Buizerds. Omdat we nog geen ervaring hadden met broedende roofvogels, vonden we -ondanks dat we wel wisten waar de Buizerds baltsen- geen nesten. (Inmiddels hebben we drie nesten van Torenvalken gevonden, één nest van een Buizerd en één nest van een Sperwer, maar dat laatste weten we niet helemaal zeker.) Een tijdje geleden vonden we een nest van een Torenvalk omdat er een fladderend Torenvalkje op zat (en dat viel op). We waren erg vroeg opgestaan, omdat ze dan wat minder verstoord zouden worden door mensen (en dus beter te zien zouden zijn). Wij dachten dat het fladderen een soort speelsheid was, of een vaste plek betrof om eten te krijgen; we hadden toen nog niet door dat ze vast zat. Toen wisten we nog niet dat het een vrouwtje was (uit de foto's bleek dat later het geval te zijn). We zochten een goede plek om naar het nest te kijken, en hebben daar heel lang gewacht. Het enige wat we zagen was heel veel gefladder en het mannetje dat af en toe bij haar kwam. Verder gebeurde er niets. We gingen om ongeveer 12 uur weg om de onder het nest gevonden braakballen en eischalen naar huis te brengen (Foto 1).

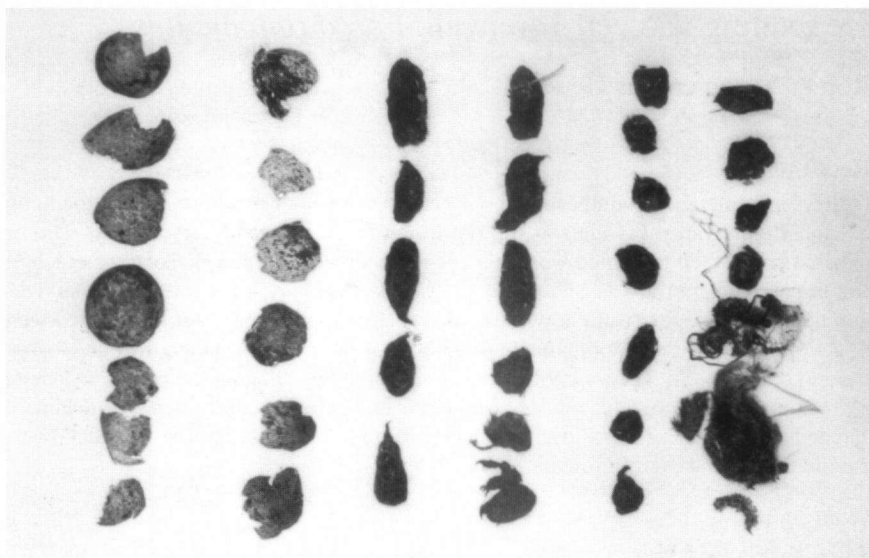

Foto 1. Resten van eischalen en braakballen, gevonden onder het torenvalkennest, Seminarieweg te Bavel, 3 mei 2002 (Rogier Vroon). *Pellets and egg shell remains underneath the Kestrel nest.*

Rond 4 uur kwamen we terug naar het nest (in de tussentijd hebben we naar andere roofvogels gekeken) en we kregen toen wel een beetje argwaan. Het valkje zat heel de dag op precies dezelfde plek en al wisten we er niets vanaf, we wisten zeker dat dit niet normaal kon zijn. Met onze verrekijkers keken we nog eens goed. Omdat het zo donker en hoog was in die den, hadden we niet meteen gezien dat ze vast zat. Na dat eenmaal te hebben vastgesteld, renden we naar het gebouw van de paters, de eigenaars van het park waar het valkje in vast zat. In het gebouw mochten we bellen naar iedereen die volgens ons kon helpen. We hebben echt alles geprobeerd: van mensen van de Werkgroep Roofvogels Nederland tot de brandweer, politie, dierenambulance, vogelasiel, boswachter (die zei dat het beestje de nacht waarschijnlijk niet zou overleven), en allemaal mensen waar we naar doorgestuurd werden. Toen we thuis waren (rond 19.30 uur), gaven we het niet op en bleven we proberen om mensen te bereiken. Rond 20.15 uur zei mijn moeder dat we een hoveniersbedrijf moesten bellen, en dat deden we. De man van het hoveniersbedrijf (boomverzorgingsbedrijf de Zanderik) kon er meteen zijn en er was weer hoop voor de Torenvalk! De man van het bedrijf zette een ladder tegen de boom waar het nest en het valkje zaten, en begon te klimmen. Hij had eerst nog geen klimijzers, maar alleen een abseiltouw en een klimgordel. Omdat het een den was gleed de meneer steeds naar beneden en dus moest hij terug naar zijn bedrijf om klimijzers te halen. Toen hij terug was met de klimijzers, had hij ook nog twee andere mannen meegenomen die het wel interessant vonden. Met de klimijzers was hij zo bij de Torenvalk. Wij dachten dat hij het beestje daar wel zou kunnen

bevrijden, maar ze zat zo vast, dat de meneer de tak af moest breken. We kregen handschoenen (om een eventuele beet te voorkomen) en een kapje (van een fototoestel of iets dergelijks) om over de kop van de Torenvalk te doen (om haar rustig te houden). Met een abseiltouw kwam de meneer met de valk in zijn hand en de tak waaraan ze vastzat naar beneden. Daar zagen we pas hoe erg het was. Ze had zichzelf nooit uit de draden kunnen bevrijden, dus was ze zeker dood gegaan als we haar niet uit de boom hadden gehaald. We legden haar op de motorkap en sneden de nylon draden voorzichtig los. Na zo'n 15 minuten waren alle draden eraf, maar we wisten niet of haar poot zo afgekneld was geweest dat die verlamd of afgestorven of iets dergelijks was. Met een takje probeerden we het uit en dat greep ze goed vast; we konden haar dus laten gaan. We liepen naar de rand van het park waar weilanden waren. De zon ging al onder, erg mooi. Met de Torenvalk in onze handen telden we tot drie, en lieten tegelijk onze handen aan de bovenkant los zodat ze kon vliegen, maar... ze bleef een paar tellen zitten en dat vonden we geweldig! Toen vloog ze weg naar de ondergaande zon, prachtig zo mooi!

Foto 2. Het ultieme moment, de Torenvalk herkrijgt haar vrijheid, na verwijdering van de nylon draden waarmee ze vast zat (Koert Gerzon). *The female Kestrel being released, after removal of the nylon twine with which she had been ensnared on the nest.*

Adressen:

RV, Mariastraat 22, 4854 SL Bavel,

BG, Duurstedestraat 10, 4834 HL Breda.